

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

ETİYOPYA

Sedat Erdoğan – Addis Ababa Ticaret Müşaviri

17.06.2022

ÖNEMLİ EKONOMİK GÖSTERGELER

YÜZÖLÇÜMÜ	1.221.900 km ²
NÜFUS	120 milyon
GSYH ARTIŞ HIZI (%)	6,1
GSYH (Milyar \$)	92,76
KİŞİ BAŞI GSYİH (\$)	939,51
TÜFE (YILLIK ORTALAMA,%)	25,2
İŞSİZLİK ORANI (%)	31,2
CARİ İŞLEMLER DENGESİ (\$)	-2.663.000.000
ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER	%60 Tarım ve Hayvancılık, %30 Hizmetler %10 İmalat Sanayi

ÜLKENİN DIŞ TİCARETİ (Milyar \$)

Yıllar	İhracat	Değişim (%)	İthalat	Değişim (%)	Hacim	Değişim (%)	Denge
2010	1,4	+55,5	8,6	+8,9	10,0	+5,2	-7,2
2015	2,7	-10,0	16,3	+10,9	19,0	+7,3	-13,6
2018	2,7	-6,9	14,4	-2,0	17,1	-2,9	-11,7
2019	2,8	+3,7	15,6	+8,3	18,4	+7,6	-12,8
2020	2,5	-10,7	14,1	-10,6	16,6	-9,8	-11,6
2021	3,1	+24,0	15,3	+8,5	18,4	+10,8	+12,2

DIŞ TİCARETİNDE ÖNEMLİ SEKTÖRLER (2021)

İhracat	%	İthalat	%
1.Kahve	39,6	1.Makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	11,4
2.Yenilebilir bitki ve tohumları	21,2	2. Tahıllar	11,0
3. Yağlı tohumlar	13,3	3. Yenilebilir hayvan ve bitki yağları	9,1
4.Kesme çiçek	9,5	4.Kara Taşıtları ve yedek parçaları	7,8
5.Tekstil ürünleri	4,6	5. Mineral yakıtlar ve yağlar	9,1

DIŞ TİCARETİNDE BAŞLICA ÜLKELER (2021)

İhracat	%	İthalat	%
1.Somali	11,8	1.Çin	26,3
2.ABD	10,8	2.Hindistan	15,7
3.Almanya	7,9	3. ABD	7,6
4.Hollanda	7,5	4. TÜRKİYE	5,0
5.Suudi Arabistan	7,0	5.Malezya	4,1

Ülkemizin Payı:

Ülkemiz Etiyopya'nın ihracatında %1,3 payıyla 17 inci sırada, ithalatında %5,0 payıyla 4 üncü sıradadır.

Ticaret Anlaşmaları:

- Çin ile yapılan gizli ticaret anlaşması, tarifelerin karşılıklı sıfırlanması
- Sudan ile yapılan ve sadece dizel-motorin ithalatını kapsayan takas anlaşması
- Dünya Ticaret Örgütüne katılım süreci müzakereleri

TÜRKİYE VE ETİYOPYA ARASINDAKİ İKİLİ TİCARET (2010-2021)

Yıllar	İhracat	Değişim (%)	İthalat	Değişim (%)	Hacim	Değişim (%)	Denge
2010	236,6	- 8,9	31,6		268,2		+ 205,0
2015	515,4	+ 28,9	42,3		557,7		+ 473,1
2018	619,9	+ 34,9	48,7		668,6		+ 571,2
2019	713,3	+ 15,1	49,7		763,0		+ 663,6
2020	803,2	+ 12,6	38,8		842,0		+ 764,4
2021	764,6	- 4,8	41,2	+6,2	805,8	-4,3	+723,4
2021 Ocak- Şubat)	32,1	+86,9	2,5	+88,0	34,6	+87,0	+29,6
2022 Ocak- Şubat	60,0		4,7		64,7		+55,3

Etiyopya Maliye Bakanlığı verileri

İkili Ticari Anlaşmalar:

1. Ekonomik ve Teknik İşbirliği ve Ticaret Anlaşması / 09.09.1993
2. Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması / 16.11.2000
3. Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması / 02.03.2005

ETİYOPYA'DA İNŞAAT MALZEMELERİ SEKTÖRÜ GENEL DEĞERLENDİRME

Etiyopya Pazarı ve Pazarı Etkileyen Unsurlar:

- Kaynak yetersizliğine rağmen, Etiyopyada inşaat sektöründe son yıllarda çok hızlı gelişmeler sağlanmış ve ülke bir şantiye görünümüne bürünmüştür. Dünya Bankası, Afrika Kalkınma Bankası, diğer mali kurum ve kuruluşlar ile yabancı hükümetler tarafından finanse edilen onlarca büyük altyapı projelerinin inşaatları devam etmektedir. Hidroelektrik santral projeleri, rüzgar ve güneş enerjisi projeleri, su ve kanalizasyon projeleri, yol projeleri, çimento fabrikaları inşaatı, demir yolu projeleri, kuru liman projeleri, nakil hatları projeleri, elektrifikasyon projeleri ve toplu konut projeleri bu kapsamda yürütülen projelerdir.
- Etiyopya'da inşaat sektörü 2020 yılında gösterdiği 3,1 % büyüme performansını devam ettirmiş ve 2021 yılında %4,7 oranında büyümüştür.
- 2021 yılı içerisinde Etiyopya devleti inşaat izinleri alınmış projelere maksimum 6 ay içinde başlama ve başlamış projeleri 5 yıl içerisinde bitirme şartı getirmiştir.
- Etiyopya'da inşaat malzemeleri üretimi yalnızca %10'luk ihtiyacı karşılayabilmektedir.

ETİYOPYA'NIN İNŞAAT MALZEMELERİ İTHALATI VE İKİLİ TİCARETİMİZ, 2021

GTİP KODLARI	Etiyopya'nın Toplam İthalatı, USD	Türkiye'den İthalatı, USD	Ülkemizin Sırası	Ülkemizin Payı, %
7308 - Demir ve Çelikten İnşaat Ürünleri ve Aksamları	88.963.000	5.330.000	3	6,0
9406 - Prefabrik Yapılar	43.022.000	521.000	10	1,2
3917 - Plastikten Hortumlar, Borular ve Bağlantı Ekipmanları	29.060.000	3.370.000	2	11,6
6802 – İnşaata Elverişli İşlenmiş Taşlar	23.428.000	902.000	4	3,9
7307 – Demir veya Çelikten Boru Bağlantı Parçaları	16.409.000	411.000	2	2,3
8538 – İnşaatta Kullanılan Elektronik Parçalar ve Aksamlar	8.597.000	894.000	3	10,4
8205 – İnşaatta Kullanılan El Aletleri ve Teçhizatlar	6.429.000	66.000	13	1
3925 – Plastik İnşaat Malzemeleri	3.850.000	224.000	7	5,8
TOPLAM	219.758.000	11.718.000	-	5,3

ETİYOPYA'DA GIDA ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ GENEL DEĞERLENDİRME

Etiyopya Pazarı ve Pazarı Etkileyen Unsurlar:

- Etiyopya'da özellikle son yıllarda yaşanan iç karışıklık, çekirge istilası ve kuraklık ülke içi üretimi çok yüksek seviyede düşürmüştür. Dolayısıyla ülke gıda ürünleri temini noktasında çok yüksek seviyede dışa bağımlı hale gelmiştir.
- Ülkede çok yüksek döviz sıkıntısının yaşanması nedeniyle Etiyopya Hükümeti gıda ürünlerinde döviz tahsisinde öncelik ve kolaylık sağlamaktadır.
- 21 Eylül 2021 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere ithal edilen tüm buğday, yağ, şeker ve pirinç vergi muafiyeti.
- Her türlü makarna ve yumurtadan alınan KDV kaldırıldı.

ETİYOPYA'NIN GIDA ÜRÜNLERİ İTHALATI VE İKİLİ TİCARETİMİZ, 2021

GTİP KODLARI	Etiyopya'nın Toplam İthalatı, USD	Türkiye'den İthalatı, USD	Ülkemizin Sırası	Ülkemizin Payı, %
15- Yenilebilir hayvan ve bitki yağları	1.397.641.000	389.532.000	2	27,9
16 - Et, Balık, Kabuklu Hayvanlar, Yumuşakçalar veya Diğer Su Omurgasızlarının Müstahzarları	2.986.000.000	115.000.000	6	3,9
17 - Şeker ve Şeker Mamulleri	592.926.000	1.134.000	5	0,2
18-Kakao ve Kakao Müstahzarları	3.984.000	1.075.000	1	27,6
19-Hububat, Un, Nişasta veya Süt Müstahzarları; Pastacılık Ürünleri	83.988.000	1.308.000	8	1,6
20-Sebzeler, Meyvalar, Sert Kabuklu Meyvalar ve Bitkilerin Diğer Kısımlarından Elde Edilen Müstahzarlar	14.488.000	107.000	12	1,3
21-Yenilen Çeşitli Gıda Müstahzarları	124.414.000	9.424.000	6	7,6
22-Meşrubat, Alkollü İçkiler ve Sirke	21.774.000	39.000	19	0,2
TOPLAM	5.225.215.000	517.619.000	-	9,9

ETİYOPYA PAZARINA GİRİŞ - GENEL BİLGİLER

- **Sektördeki Rakiplerimiz:** İnşaat Malzemeleri: Çin, Hindistan, İtalya, BAE, Suudi Arabistan -- Gıda Ürünleri: Tayland, Malezya, Mısır, Hindistan, Çin
- **Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler:** Addis Ababa, Bahir Dar, Gigiga, Hawassa, Adama, Dire Dawa, Mekele, Semera – Bütün eyaletler
- **Lojistik ve Dağıtım Kanalları:** Etiyopya %94 oranında Cibuti limanlarını kullanmaktadır. Etiyopya'da Modjo ve Kaliti gibi kuru yük limanlarına getirilmektedir. Ürünler Sahra-Alti Afrika'nın en büyük açık hava pazarı «Merkato» üzerinden diğer şehirlere ve sınır ülkelere dağıtılmaktadır.
- **Güvenlik:** Addis Ababa'da sıkıntı yoktur. Cibuti – Addis Ababa koridoru devam eden iç karışıklıktan dolayı yer yer risk altında olabilmektedir.
- **Reklam, Tanıtım ve Pazarlama:** Gazete, Televizyon, Radyo , Sosyal Medya ve Billboard.
- **İlgili Sektörlerdeki Fuarlar :** İnşaat malzemeleri sektörü için «Big Five Construct Ethiopia, 18 – 20 Mayıs 2023» fuarı ve Gıda sektörü için « Agrofood Plastprintpack, 8 – 10 Haziran 2023» fuarlarına katılım tavsiye edilmektedir.
- **İş Yapma Kolaylığı ve İş Kültürü:** Etiyopya'da peşin akreditif ile çalışma zorunluluğu vardır, bütün dış ticaret işlemleri bankacılık kanalıyla yapılmaktadır. İthalatçının güvenilir olması kadar çalıştığı bankanın güvenilir ve döviz rezervi açısından sorunsuz bir banka olması büyük önem arz etmektedir. Aşırı bürokrasi, internet kesintileri nedeniyle iletişimde yaşanan zorluklar bazen büyük sıkıntı yaratmaktadır.
- **Tüketici Tercihleri:** Uygun fiyatlı -orta-üst düzey kaliteli ürünler ve hizmetler.
- **İthalat Vergileri:** %5 - %35 arası değişmektedir. <http://www.mor.gov.et/> Referans fiyat uygulaması...
- **Tarife Dışı Engeller:** Yoktur

SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YÖNLER

- 120 milyon nüfus
- Geniş ülke sınırları
- Zengin maden yatakları
- Verimli tarım arazileri
- Afrika Birliği'nin merkezi ve çok sayıda uluslararası örgütün varlığı
- Etiyopya Havayollarının varlığı
- Üretim ve ihracat odaklı büyüme modeli

ZAYIF YÖNLER

- Aşırı bürokrasi
- Bankacılık sistemi
- Sermaye ve döviz çıkış kısıtlamaları
- Altyapı eksikliği
- İnternete erişim

FIRSATLAR

- Olumlu seyreden siyasi ve ekonomik ilişkiler
- «Avrupa kalitesinde uygun fiyatlı» çok olumlu Türk malı imajı
- Sudan Limanı ve Berbera (Somali) limanlarına mevcut demiryolları üzerinden bağlantı sağlanacak şekilde 4.000 km demiryolu inşaatı
- 245.927 km karayolu inşası
- 3 yeni karalimanı inşası
- Cibuti-Etiyopya hattında 925 km'lik petrol boru hattı

TEHDİTLER

- Tarımsal üretimde düşüş yaşanması
- ABD'nin yaptırım uygulaması
- Döviz sıkıntılarının artarak devam etmesi

İŞ İNSANLARIMIZIN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

- ❑ **Döviz Sıkıntısı ve akreditifler** : Etiyopya’da çok yüksek seviyede döviz sıkıntısı yaşanmaktadır. Döviz sıkıntısına bağlı olarak Etiyopya’dan açılan akreditif süreleri 1-1,5 yılı bulabilmektedir. Firmalarımıza yurt dışı diaspora hesapları olan ve döviz açısından güçlü, Etiyopya’dan ihracat yapan firmalarla çalışmaları, distribütörlerini de bu kritere göre belirlemeleri önerilmektedir.
- ❑ **Referans fiyat uygulaması:** Ülkemiz en yüksek referans fiyat seviyesinin uygulandığı Avrupa ülkeleriyle aynı grupta yer almaktadır. Bu nedenle de Türk mallarına Etiyopya’ya ithali sırasında Asya ülkelerinden ithal edilen benzer mallara göre daha yüksek miktarda gümrük vergisi alınmaktadır. TTA görüşmelerimiz devam etmektedir.
- ❑ **Taşımacılık** : Deniz kıyısı olmayan Etiyopya’ya taşıma maliyeti çok yüksektir
- ❑ **Aşırı bürokrasi:** İşlemlerin gerçekleştirilmesi beklenen sürelerden uzun sürebilmektedir.
- ❑ **Kalifiye eleman sıkıntısı:** Yerel çalışanların teknik düzeyleri yetersizdir.
- ❑ **Altyapı ve iletişim sıkıntısı:** Yatırımcılarımızın yaşadığı sıkıntılar; Sıklıkla gerçekleştirilen elektrik, su, internet ve telefon kesintileri

MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ, YATIRIMLAR VB.

- ❑ Ülkemiz, Çin’den sonra Etiyopya’nın en büyük 2 inci yatırımcısıdır. 2003 – 2020 yılları arasında Etiyopya’ya toplamda 2 milyar ABD Doları tutarında doğrudan yabancı yatırım gerçekleştirilmiştir. Türk yatırımcılar 30.000’in üzerinde Etiyopya vatandaşına istihdam sağlamışlardır.
- ❑ Etiyopya’da Müteahhitlerimiz toplam 2.3 milyar ABD Doları değerinde 12 proje gerçekleştirmiştir.

İLK 5 İNŞAAT MALZEMELERİ İTHALATÇI FİRMALARI - ETİYOPYA

FİRMA ÜNVANI	WEB ADRESİ	E-POSTA	TELEFON
BEAEKA GENERAL BUSINESS PLC	https://www.beaeka.com/	info@beaeka.com	+251 111 26 80 19
ASMEN PLC	https://asmenplc.com	info@asmenplc.com	+251 114 39 42 93
BKG(BELAYNEH KINDE GROUP)	http://bkgenterprises.com/	info@bkgenterprises.com	+251 111 11 87 40
MIDROC INVESTMENT GROUP	www.midrocinvestmentgroup.com	migpr@midrocinvestmentgroup.com	+251 115 54 97 91
EAST AFRICAN HOLDING HOUSE PLC	https://eastafrikanholding.com/	info@eastafrikanholding.com	+251 114 40 41 34

İLK 5 GIDA ÜRÜNLERİ İTHALATÇI FİRMALARI - ETİYOPYA

FİRMA ÜNVANI	WEB ADRESİ	E-POSTA	TELEFON
LUXURY & POPULAR TRADING PLC	www.luxurypopular.com	info@luxurypopular.com	+251 115 50 89 02
GET-AS INTERNATIONAL PLC	www.get-asinternational.com	info@getasinternational.com	+251 111 57 13 09
MIDROC INVESTMENT GROUP	www.midrocinvestmentgroup.com	migpr@midrocinvestmentgroup.com	+251 115 54 97 91
TRACON TRADING PLC	www.tracontrading.com	tracon3a@ethionet.et	+251 111 26 20 04
EAST AFRICAN HOLDING HOUSE PLC	https://eastafrikanholding.com/	info@eastafrikanholding.com	+251 114 40 41 34

İLETİŞİM BİLGİLERİ

- ❑ **Etiyopya Ulaştırma Bakanlığı:** Mr. Gashaw Tenna (10 yıllık program sorumlusu, Etiyopya yol idaresi, Etiyopya Demiryolu idaresi ve Bakanlık nezdindeki diğer tüm kurum ve kuruluşlar ile ilgili), Mob Tel: +251 911 380 312, gashawt@motr.gov.et
- ❑ **Etiyopya Şehircilik ve İnşaat Bakanlığı:** Mr. Mesfin Negewo (mevzuat ve ihaleler, Bakanlık nezdindeki diğer tüm kurum ve kuruluşlar ile ilgili), Mob Tel: +251 944 308 553, mesfinnegewo@gmail.com
- ❑ **Etiyopya Mütahhitler Birliği:** Mr. Esuandale Bekele (Etiyopya'da yerleşik tüm mütahhitler ile ilgili bilgi almak, mütahhitler ile görüşmeler ayarlamak ve bağlantılar kurmakla ve ihaleler ile ilgili) Mob. Tel: + 251 912 734 620, esu_ethio@yahoo.com
- ❑ **Etiyopya Ticaret Odası ve Sektörler Birliği,** Mr. Wubie Mengistu, Genel Sekreter, Mob. Tel: + 251 91 114 61 65,
- ❑ **Etiyopya Yatırım Komisyonu,** Mr. Esrael Abdeta (Yatırım mevzuatı ve şirket kurulumu süreçler ile ilgili) Mob. Tel: +251 93 574 5740, esrael.abdeta@ethio-invest.com
- ❑ **Etiyopya Gıda ve İlaç Kurumu,** Mrs. Heran Gerba Borta (Genel Müdür), Tel:+251 115 52 41 22

TEŐEKKÜRLER

Sedat ERDOĐDU
Ticaret Müşaviri

Turkish Embassy Commercial Counsellor's Office
Dembel City Center, 10th Floor, No:1002 C-D (Lift No: 3)
Addis Ababa/ETHIOPIA

Tel:00251 11 5528855
Fax:00251 11 5529585
E-mail: addisababa@ticaret.gov.tr